

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: ביומורצל	שם פרטי: הינדה
-----------------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: צ'רני		בלועזית Charney	
שם פרטי איתו נולדתי: הינדה	בלועזית Hinda	מין: נקבה	שנת לידה: 1926
עיר לידה: חז'וב	בלועזית Chorzow	ארץ לידה: פולין	
שם פרטי ושם משפחה של האב: זלמן צ'רני	שם פרטי ושם נעורים של האם: אלה		
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: חז'וב	בלועזית Chorzow	ארץ המגורים: פולין	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) השכלה יסודית	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמידה	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: סוסנוביץ (שם העיר או האזור ושם הארץ)			
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: גטו סוסנוביץ		בלועזית Sosnowiec ghetto	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו: נויזאלץ, פלוסנבורג, ברגן בלזן		בלועזית Noizaltz, Flossenbiurg, Bergen Belsen	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: ברגן בלזן		תאריך השחרור: אפריל 1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור	

במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי	שנת עליה:	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה
	1947	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הורך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים

נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בחו'ז'וב שבפולין, עיר גדולה ליד קטוביץ. הייתה לי עוד אחות גדולה ושני אחים, אחד קטן ממני ואחד גדול יותר. בעיר הזו היו כ-8 משפחות יהודיות ובביה"ס שבו למדתי הייתי הילדה היהודייה היחידה. בתחילה, כשמורתי לא ידעה שאני יהודייה, היא התייחסה אליי בצורה יפה אך מהרגע שזה נודע לה יחסה אליי הורע וכשרצתה להעניש אותי, הכתה בי באמצעות סרגל. בהפסקות ילדים החלו לרדוף אחריי ולהציק לי וכמעט מדי יום הייתי חוזרת הביתה בבכי. בהתחלה אבי עבד בתור חייט והיו לו גם פועלים אך לאחר שתושבי המקום קנו ממנו בגדים ולא שילמו לו בזמן או בכלל, הוא סגר את החנות ופתח במקומה חנות דגים שבה עבדה גם אימי. בבית לא שמרנו כשרות, עבדנו בשבת אך את החגים חגגנו כל המשפחות ביחד וביום כיפור ההורים אפילו הלכו לבית הכנסת.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות

בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

בגיל 13, כיומיים לפני פרוץ המלחמה, כשכבר היו שמועות שהגרמנים בדרך וידענו שנצטרך לברוח בהקדם, אבי נסע לסוסנוביץ כדי לחפש לנו דירה. הוא מצא שם חדר וביום שהתחילו ההפצצות, בספטמבר 1939, לקחנו מעט דברים ובעזרת עגלה עם סוס ברחנו לכיוון סוסנוביץ, מרחק של כחצי שעת רכיבה מהמקום שבו גרנו. בסוסנוביץ היו יהודים רבים וברחוב שבו גרנו, גרו גם דודי ודודתי מצד אימי. לאחר זמן קצר מאד הגיעו לשם הנאצים. לאחר כשלושה שבועות אני, אחי הקטן ואימי חזרנו לחו'ז'וב כדי לקחת את שאר הרכוש שהשארנו מאחור. למרות שתושבי המקום הכירו אותנו, מאד פחדנו להיכנס לחנויות בכדי לקנות אוכל, מכיוון שהבנו שבעקבות בואם של הגרמנים תושבי המקום כבר לא יאירו לנו פנים. אני זוכרת שבאחד הלילות, שבהם ישנו בדירתנו הקודמת, שמענו לפתע דפיקות חזקות בדלת וצעקות בשמו של אבי. אימי לא רצתה להגיד שהוא לא איתנו ולכן אמרה שהוא יצא לסידורים ויחזור מאוחר. מאוחר יותר שמענו קול של ניפוץ חלונות והבנו שמנסים להיכנס לתוך הדירה ובעקבות זאת אימי לקחה אותנו לשכנה שהסכימה שנישן אצלה. כשחזרנו בבוקר לבית הכול היה הפוך ועל השולחן הייתה מונחת סכין ארוכה, שבאמצעותה רצו ככל הנראה להרוג אותנו. עוד באותו יום חזרנו לסוסנוביץ שכבר הפכה לשמש כגטו וכמעט ולא היה לנו מה לאכול. אבי שהיה חייט טוב עבד במפעל עבור הנאצים ולכן הוא לא נשלח למחנה. באחד הימים אבי ועוד כמה גברים החליטו על דעת עצמם לסיים את עבודתם כשעתיים לפני תום עשר השעות שנדרשו לעבוד. כעונש הם נשלחו למקום בשם דולק. אבי היה שם כשבוע ימים במהלכם הגענו לשם כדי לבקש שלא ייקחו אותנו מאיתנו. תחוננו לא עזרו ולבסוף הוא נשלח למחנה בלכהמר בפולין. הספקתי לשלוח לו כמה חבילות לשם אך לאחר זמן קצר הקשר ניתק ומאז לא ידענו מה עלה בגורלו. עוד לפני אבי, נשלח למחנה אחי הגדול ששרד את המלחמה וגר היום בעיר מגוריי, חולון. בבית נשארו אחותי הגדולה, שהתחתנה בזמן המלחמה ושבעה נשלח גם כן למחנה, אחי הקטן ואימי. בסוסנוביץ היינו משנת 1939 עד שנת 1942. לאחר שאחי הגדול ואבי נלקחו מאיתנו היינו צריכים לדאוג לפרנסה. באותו זמן היה עלינו להסתובב עם טלאי על החזה, אסור היה ליהודים למכור אך למרות זאת אימי ואחותי ייצרו בבית סבונים ואני החבאתי אותם מתחת למעיל ויצאתי למכור אותם. יהודים רבים כבר עבדו עבור הגרמנים אך אותי לא לקחו מכיוון שכאמור, הייתי רזה מאד. באחד הלילות כשייצרנו את הסבונים, הגרמנים תפסו אותנו. הם הורו לנו להעמיס את כל הסבונים על עגלה וללכת אחריהם לכיוון המשטרה הגרמנית. אחותי, שהייתה גדולה ממני בארבע שנים והייתה מאד יפה, דיברה איתם לאורך הדרך וככל הנראה משהו בדבריה נגע לליבם. כשהגענו לתחנת המשטרה הם אמרו לנו לחכות ליד הדלת ונכנסו פנימה. הצלחנו לשמוע שהם סיפרו לשוטרים שהם מצאו את הסבונים באיזה מחבוא שהדלת אליו הייתה פתוחה אך הם לא אמרו להם היכן ובעצם לא הלשינו עלינו. כאשר הם יצאו הם אמרו לנו לברוח מהר הביתה. בגיל 14 קיבלתי פתק ובו נכתב שעליי להגיע לדולק. לפני לכת, אימי אמרה לי להגיד לרופא שאמור לבדוק אותי שאני חולה ושאני יכולה לעבוד. בהחלטה שנבעה מכנות, אינטואיציה או אפילו גורל, אמרתי לאותו רופא שאני בריאה לגמרי. כך בעצם ניצלתי חיי, מכיוון שלאחר מכן נודע לי שאת כל מי שהיה חולה, או "התחזה" לחולה שלחו בעצם אל הנורא מכל. לאחר מכן הספקתי לראות עוד פעם אחת את אימי, אחותי ואחי ומאז ידעתי שהם נלקחו למקום אחר אך לא ידעתי לאן. לאחר מכן נשלחתי למחנה עבודה נויזאלץ שבפולניה שם עבדתי ביחד עם עוד כמאה נשים בבית חרושת גדול לחוטים. העבודה הייתה מאד קשה מבחינה פיזית ונאלצנו לעמוד על הרגליים כעשר שעות ברציפות. על אף הקושי, כנראה מכיוון שהייתי מאד רזה עבודתי הייתה קשה פחות מזו שקיבלו נשים אחרות. מאוחר יותר הגיעו למחנה נשים נוספות והיינו כאלף נשים יהודיות. בנוזאלץ שהינו משנת 1942 עד ינואר

1945. באמצע שנת 1943 המחנה הזה הפך ממחנה עבודה למחנה ריכוז, אך אף על פי כן התנאים בו לא השתנו במידה רבה. ישנו בחדר כ- 12 בנות ובבוקר העירו אותנו בצעקות ומי שלא התעורר "זכה" לדלי של מים קרים. קיבלנו מעט בגדים, בבוקר קיבלנו כמה פרוסות דקות של לחם, שהיו צריכות להספיק לנו למשך כל היום ובצהריים קיבלנו מרק שהיה ברובו מים, כאשר לעיתים רחוקות הגרמנים הואילו בטובם להוסיף גם תפוח אדמה לתוכו. בתקופה שבה היינו במחנה ידענו את מועדי החגים אבל לא ממש יכולנו לחגוג. אני זוכרת מקרה נוסף שבו שוב ניצלו חיי. באחד הימים עבדתי במכונה, סמוך לחברתי ושומרת גרמנייה השגיחה עלינו. בכל יום הגיעו לבית החרושת מהנדס גרמני שכולם פחדו ממנו והוא זכה מאיתנו לכינוי "שלד" מכיוון שהיה מאד רזה. באותו יום ניקינו את המכונה ובאמצע הניקיון עשינו הפסקה ורצינו לקחת חוטים כדי לתפור לנו גרביים. באותו רגע נכנסו אותנו מהנדס וחברתי הספיקה לראות אותנו ולזרוק את החוטים אבל מכיוון שהייתי עם הגב אליו אז אותי הוא תפס. הוא מייד נתן לי שתי סטירות חזקות ואמר לי שעשיתי דבר שאסור היה לי לעשות. ביקשתי ממנו סליחה ואני זוכרת שהוא אמר לי שכאשר הילדים שלו עושים משהו רע אז הוא גם כן מעניש אותם. כששמעתי אותו מדבר על הילדים שלו, נרגעתי מעט מכיוון שהבנתי שכנראה יש בו מעט רגש והוא לא כזה רע כפי שכולם חושבים. לאחר מכן שתקתי והוא הלך מבלי להוסיף מילה. למחרת הגעתי לעבודה ופחדתי מאד מכיוון שידעתי שכעונש יכולים לגזוז לי את השיער ואפילו לשלוח אותי לאושוויץ. מיד הבחנתי בו ובאותו רגע הוא דיבר עם המנהלת. לאותה מנהלת הייתה עוזרת ושתייה היו מאד רעות. שמעתי אותו מספר לה את כל הסיפור אך למזלי הוא לא אמר לה מי עשתה זאת. כך ניצלתי שוב...

לאותה חברה שעבדה איתי בבית החרושת קראו אנקה והיום היא גרה בלוס אנג'לס. באחד הימים בזמן "צעדת המוות", שעליה אספר בהמשך, היא נעלמה ולאחר שנים רבות נודע לי שהיא חיה.

בינואר 1945 הגרמנים החליטו לסגור את המחנה. כשהתעוררנו בבוקר לא לקחו אותנו לעבודה וכך הבנו שמהו קורה למרות שלא ממש ידענו מה מצב המלחמה. הבנו שזה כנראה הסוף של כולנו... חילקו אותנו לשלוש קבוצות והתחלנו את "צעדת המוות" שלנו שנמשכה כחודש ימים עד למחנה פלוסנבורג שבגרמניה. התחלנו לצעוד בחורף, בשלג ובכפור ללא אוכל, עם מעט בגדים ועברנו על פני מקומות רבים ובכל כפר שהגענו אליו ביקשנו אוכל מתושבי המקום.

אני זוכרת שעל אף הרוע והייאוש שחווינו באותה תקופה היו גם מעט נקודות אור. באחד הלילות שבהם נעצרנו ללון באחד הכפרים, אני ושתי חברותיי ברחנו כדי לחפש אוכל בעיר. פחדנו מאד מכיוון שהלבוש הפשוט שלנו ומבנה גופינו הצנום גרם לעוברים ושבים לנעוץ בנו מבטים. את נקודת האור מצאתי בילדה בת שמונה בערך שהבחינה בנו והזמינה אותנו אל בית הוריה. לעולם לא אשכח את טוב ליבם. הם נתנו לנו בגדים, אוכל, מים חמים שבהם ביקשתי להרגיע את רגליי ואפילו נעליי ביית מעור. הבית הזה היה אחד המקומות הבודדים שבהם פגשנו אנשים שהיו בעצם "בני אדם". את הדרך חזרה למקום הלינה של הקבוצה היה לנו קשה למצוא ובדרך ילדים גם זרקו עלינו אבנים, אך לבסוף הגענו חזרה ושמחתי מאד לחזור לשאר הבנות אף על פי שידעתי שהסוף שלנו קרב. הצעדה המשיכה עד למחנה פלוסנבורג שהיה מחנה ריכוז של גברים. הגרמנים שקיבלו אותנו שם ציוו עלינו להוריד את כל הבגדים והתכשיטים שלנו. לאחר מכן הם שלחו אותנו למקלחות ושטפו אותנו בדרם של מים קרים. היינו בטוחות שלאחר מכן הם מתכוונים לשלוח אותנו לתאי הגזים. להפתעתנו, לאחר המקלחת קיבלנו נעליים מעץ ובגדים פשוטים שלא מתאימים למידות שלנו. לאחר כמה ימים שבהם לא עבדנו לא הבנו למה אנחנו בעצם מחכים ואז באחד הימים נדרשנו לחלוץ את נעלינו והכניסו אותנו לרכבת לכיוון מחנה הריכוז ברגן בלזן שבגרמניה. כשעלינו לרכבת לא ידענו לאן מועדות פנינו אבל במהלך הנסיעה אחת מחברותיי הציצה מבעד לחלון והבינה שאנחנו נוסעים לכיוון עיר הולדתה האנובר, שברגן בלזן הייתה לא רחוקה ממנה. הנסיעה ברכבת ארכה כשלושה ימים במהלכם לא קיבלנו אוכל ושתייה. כשירדנו מהרכבת רבים מאיתנו כבר היו מעולפים. כשהגענו לברגן בלזן הבנו לפי המראות המזעזעים שזהו מחנה מוות. ראיתי גרמנים שסחבו שלדים עם חבל כדי לקבור אותם. היינו שם כחודש, כמעט ללא מזון, מים ומקום לישון והיה לנו מאד קשה. חיפשתי במחנה חברה קרובה ולבסוף מצאתי אותה בצריף ששימש כמעין בית חולים. מצבה היה קשה והיא לא יכלה אפילו לקום. לא ויתרתי וביקשתי ממנה לבוא איתי ואמרתי לה שאם היא תישאר שם אש הגרמנים יהרגו אותה. היא סירבה ואמרה שתישאר שם. הייתה לה על האצבע טבעת זהב בצורת נחש והיא רצתה לתת לי אותה, כנראה מכיוון שידעה שאילו שעוטיה האחרונות. אני, כנראה מתוך אופטימיות גדולה או בעקבות סוג של הכחשה סירבתי לקחת אותה ואמרתי לה שתשמור עליה כדי שתוכל למכור אותה ובכסף שתקבל תוכל לקנות לעצמה אוכל ולהבריא. כשחזרתי למחרת אל אותו הצריף היא כבר לא הייתה שם. אני מצטערת עד היום שלא לקחתי את אותה טבעת כדי שהיה נשאר לי זיכרון מוחשי ממנה...

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

לבסוף הבנו שהאנגלים כבר מגיעים. הגרמנים החלו לברוח ואמרו לנו שאנחנו חופשיים. התחלנו לרוץ כדי שיפתחו לנו את שערי המחנה אבל תושבי המקום לא פתחו לנו ואף ירו עלינו. למחרת הגיעו האנגלים והם זרקו לנו אוכל אך זו הייתה טעות, מכיוון שלאחר שנות רעב ארוכות הקיבה שלנו לא יכלה לעכל את המזון ורבים מאיתנו מתו מאכילה מופרזת. רבים אחרים מתו ממחלת הטיפוס שפרצה באותה תקופה בעקבות התנאים הקשים במחנה. מהמחנה לקחו אותי ועוד יהודים רבים לבית חולים בעיר ברגן בלזן שם שכבתי מחוסרת הכרה במשך כ- 6 שבועות. לאחר המלחמה, בשנת 1945 נודע לאחי הגדול, ששרד את מחנה בלקן שהיה ליד אושוויץ, שאני בחיים ונמצאת בברגן בלזן.

מאוחר יותר הבנתי שהוא היה בטוח שמדובר באחותי הגדולה, כנראה בגלל שלא חשב שילדה קטנה ורזה שכמותי תוכל לשרוד את זוועות הגרמנים. הוא נסע ברכבת במשך שמונה ימים עד לגרמניה ושם נפגשנו. לאחר מכן אני, חברתי, אחי וחבר שלו גרנו יחדיו בדירה שלקחנו מהגרמנים. באותה תקופה הכרתי את בעלי יוסף. אחי נשאר בברגן בלזן ואנחנו נסענו לעיר בנדול שבצרפת, שם גם התחתנו. באחד הלילות שם, בשנת 1947, נאמר לנו שעלינו להפליג באונייה טורקית לא חוקית שאורגנה על ידי הסוכנות היהודית. שמה של האונייה היה "פורצים" ולאחר כעשרה ימים של הפלגה בדוחק רב, הגענו, כ- 120 מעפילים לתל אביב.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

מאד התרגשנו להגיע לארץ לאחר כל מה שעברנו אבל מהר מאד התברר לנו שגם כאן לא מצפים לנו חיים קלים. מתל אביב עברנו להתגורר בקיבוץ רמת רחל בירושלים, סמוך לשכונת תלפיות, כאשר בדרך לשם ירו עלינו הערבים. בקיבוץ קיבלתי עבודה מאד קשה והייתי צריכה לנקות שולחנות בטון. בשלב מאוחר יותר עבדתי כמלצרית ובעלי עזר בשמירה על הקיבוץ. באחד הערבים חבר של בעלי ביקש ממנו שיבוא לשמור לצידו, בעלי סרב ולמרבה המזל, אם ניתן לומר זאת בניסיונות האלה, אותו חבר נורה וכך אולי ניצלו חייו של בעלי. מאז שהגענו לארץ לא היה שקט וגם אני נאלצתי לקחת חלק בשמירה על הקיבוץ. באחד הלילות שוב ניצלו חיי. הצצתי מבעד לחלון וראיתי שמתרחשת איזו פעילות. רצתי במהרה לדווח על כך ושלחו מישהו אחר להציץ שוב ובאותו רגע הוא נורה. באחד הלילות לקחו את כל הנשים והילדים לירושלים בגלל המצב הקשה. לגברים שנשארו בקיבוץ אמרו בשלב מסוים שינסו לברוח ובעלי זחל על בטנו לאורך שני קילומטרים עד תלפיות. שמחתי מאד לגלות שהוא נשאר בחיים. לאחר מכן הוא שרת בצבא למשך כשנה ושמונה חודשים.

בספטמבר 1948, בלילה שבו נולדה ביתי לאה החלה שביתת נשק. בעלי ואחי שרתו בצבא ולכן נאלצתי לעבור את הלידה לבד כשברקע, מעט לפני הפסקת האש, רעשים של פגזים. לאחר הלידה לקחו אותי למקלט בבית החולים. לאחר מכן כבר לא נשאר הרבה מהקיבוץ ועברנו להתיישבות בחיפה. משם עברנו להתגורר בחולון אצל דודתי ואחר כך גרנו בשיכון בחולון. בעלי החל לעבוד בתור פקיד בחברת מקורות. בשנת 1956, בזמן שהתגוררנו בשיכון, נולד בני השני חיים וזמן קצר לאחר מכן עברנו להתגורר בדירה גדולה יותר, גם כן בחולון. למרות שהמשכורת שהרוויח בעלי הייתה נמוכה הוא לא הסכים שאעבוד כדי שלא יהיה לי קשה. באותה הדירה בעלי נפטר מאוחר יותר ולאחר כ- 4 שנים הכרתי את בן זוגי השני לחיים, בנימין, ועברנו להתגורר בדירה שבה אני גרה היום. בנימין נפטר לפני כשמונה שנים. כיום אני בת 87, יש לי 5 נכדים ו- 4 נינים והם גורמים לי אושר רב. אני אוהבת בשעות הפנאי לשחק קלפים עם חברותי בבית, פעמיים בשבוע אני מקפידה ללכת להתעמלות, אוהבת אופרות ואוהבת לצפות בערוץ ויוה בטלוויזיה.

ניסיתי להעביר במילים את כל מה שעבר עליי אך אין בן אנוש שיכול באמת לעכל זאת. רק אלה שהיו שם והצליחו לשרוד יכולים אולי להבין את אשר אני חשה. אמנם לרגע לא חשבתי שאשאר בחיים ואזכה להקים משפחה משלי אך כנראה שהמזל היה לצדי מכיוון שאין לי כל הסבר אחר לעובדה שאני חייה היום. חשוב לי למסור לדורות הבאים שתמיד צריך לנסות להיות חזקים ולא להישבר ברגעים קשים ואם אני שרדתי זוועות כאלה אז ניתן להתגבר על כל דבר...

ראיון: לירן באבא, חולון

יוני 2013